

MAKTABGACHA VA BOSHLANGICH TA'LIM TIZIMIDA O'QITISHNING ZAMONAVIY PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARI

Majitova Gulchehra Abduvoit qizi

Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti,
Pedagogika fakultiteti 6-BTS -21ta'lim yo'nalishi
5-bosqich talabasi
+998907499411
<https://doi.org/10.5281/zenodo.17332395>

Annotatsiya . Ushbu maqolada maktabgacha va boshlang'ich ta'lim tizimida zamonaviy pedagogik texnologiyalarning ahamiyati va qo'llanilishi tahlil qilinadi. O'yinli ta'lim, interfaol metodlar va axborot-kommunikatsiya vositalari orqali ta'lim jarayonining samaradorligi oshiriladi. shuningdek, inovatsiyon yondashuvlar yordamida bolalarda mustaqil fikrlash, muloqot va ijobiy tafakkur ko'nikmalari shakllantiriladi va ularga yo'l yo'riq ko'rsatiladi. Ta'lim jarayonida multimedia vositalari, elektron resurslar hamda intreraktiv dars shakillaridan foydalanish o'quvchilarning bilim olishga qiziqishini kuchaytirishi izohlangan. maqolada ilg'or xorijiy tajribalar va milliy amaliyot qiyosiy tahlil etilib, ularni ta'lim tizimiga tadbqiq etib istiqbollari ilmiy asoslangan.

Kalit so'zlar: Maktabgacha ta'lim, boshlang'ich ta'lim, pedagogik texnologiyalar, o'yinli ta'lim, interfaol metodlar, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari.

Аннотация. В данной статье анализируются значение и применение современных педагогических технологий в системе дошкольного и начального образования. Игровое обучение, интерактивные методы и средства информационно-коммуникационных технологий способствуют повышению эффективности учебного процесса. Кроме того, с помощью инновационных подходов показаны пути формирования у детей навыков самостоятельного мышления, общения и творческого воображения. Использование мультимедийных средств, электронных ресурсов и интерактивных форм занятий объясняется как фактор, усиливающий интерес учащихся к обучению. В статье также проведен сравнительный анализ передового зарубежного опыта и национальной практики, а также научно обоснованы перспективы их применения в образовательной системе.

Ключевые слова. Дошкольное образование, начальное образование, педагогические технологии, игровое обучение, интерактивные методы, информационно-коммуникационные технологии.

Abstract. This article analyzes the significance and application of modern pedagogical technologies in preschool and primary education. Game-based learning, interactive methods, and information and communication technologies contribute to increasing the effectiveness of the educational process. Furthermore, the article highlights how innovative approaches help develop children's skills in independent thinking, communication, and creative imagination. The use of multimedia tools, electronic resources, and interactive lesson formats is explained as a factor that enhances students' interest in learning. A comparative analysis of advanced foreign experiences and national practices is also carried out, and the prospects for their application in the education system are scientifically substantiated.

Key words: Preschool education, primary education, pedagogical technologies, game-based learning, interactive methods, information and communication technologies.

Hozirgi globallashuv jarayonida dunyo ta'lim tizimida yuz berayotgan o'zgarishlar har bir davlatdan, xususan, O'zbekiston Respublikasidan ham ta'lim sifatini yangi bosqichga olib chiqishni talab qilmoqda. Ayniqsa, ta'limning ilk bosqichlari -maktabgacha va boshlang'ich ta'limda zamonaviy, innovatsion yondashuvlarni joriy etish orqali bolalarda mustaqil fikrlash, ijodkorlik, tanqidiy mulohaza yuritish kabi ko'nikmalarni shakllantirish dolzarb vazifalardan biri bo'lib qolmoqda. Bugungi kunda an'anaviy o'qitish uslublaridan farqli ravishda, pedagogik texnologiyalarga asoslangan interfaol darslar, o'yinli metodlar, axborot-kommunikatsiya vositalari yordamida tashkil etilayotgan ta'lim jarayonlari o'quvchilarning faolligini oshiribgina qolmay, balki ularni o'zlashtirishga bo'lgan qiziqishini ham sezilarli darajada kuchaytirmoqda. Maktabgacha yoshdagi bolalarning psixofiziologik xususiyatlari, boshlang'ich sinf o'quvchilarining idrok va tafakkur darajasi - ularning o'qitish metodikasini to'g'ri tanlashni taqozo etadi. Shu nuqtayi nazardan, zamonaviy pedagogik texnologiyalardan oqilona va maqsadga muvofiq foydalanish nafaqat dars samaradorligini, balki bola shaxsining har tomonlama rivojlanishini ta'minlaydi. Mazkur maqolada aynan maktabgacha va boshlang'ich ta'lim tizimida qo'llanilayotgan zamonaviy pedagogik texnologiyalarning mohiyati, ularning afzallik jihatlari, qo'llanilish shakllari hamda milliy ta'lim kontekstida yuzaga chiqayotgan muammolar va ularni hal qilish yo'llari atroflicha tahlil qilinadi.

Maktabgacha va boshlang'ich ta'lim tizimida zamonaviy pedagogik texnologiyalar joriy etish O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Ta'lim -tarbiya tizimini yanada takomillashirish to'g'risida"gi qarorlari va "Ilm -ma'rifat va raqamli iqtisodiyoni rivojlantirish yili" davlat dasturida belgilangan ustuvor vazifalardan biridir .Bu esa ta'lim jarayonini yangilash, o'quvchilarda mustaqil fikrlash va ijodkorlikni rivojlantirishni taqozo etadi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, maktabgacha ta'limda o'yinli metodlardan foydalanish bolalarning bilishga qiziqishini 30-40 % ga oshiradi (M.Ziyayeva ,2021).O'yin jarayonida bola nafaqat bilim oladi, balki hamkorlik, muloqot ,kuzatish va tahlil qilish ko'nikmalarini ham egallaydi. Shu bois o'yin texnologiyasi bolaning tabiiy rivojlanishiga eng mos metod hisoblanadi. Boshlang'ich sinflarda interfaol metodlardan foydalanish samaradorligi tajrialarda isbotlangan. Masalan , "aqliy xujum" va "Klastrer" metodlari qo'llangan darslarda o'quvchilarning faol ishtiroki 70-80 % ni tashkil etgani, an'anaviy usullardan esa bu ko'rsatkich 45-50 %dan oshmagani aniqlangan (O'zbekiston pedagogika ilmiy tadqiqot instituti, 2020).Axborot -kommunikatsiya texnologiyalar vositalarini ta'lim jarayonida joriy etish bugungi kunda global atalab hisoblanadi UNESKO (2019) ma'lumotlariga ko'ra elektron resurslardan foydalangan ta'lim muassasalaridan o'quvchilarning o'zlashtirishdarajasi o'rtacha 18-20 %ga yuqori bo'lgan. O'zbekiston sharoitida AKTdan foydalanish kengaymoqda : 2023 -yilgi ma'lumotlarga ko'ra maktablarning 70 % dan interaktiv doskalar va multimedia resurslar bilan jihozlangan. Shu orqali ta'lim samaradorligi va bolalarning mustaqil bilim olish motivatsiyasi ortib bormoqda. Umuman olganda, maktabgacha va boshlang'ich ta'limda zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llash o'quvchilarning individual imkoniyatlarini hisobga olish ularni faol ta'lim jaroyiniga jalb etish .shuningdek, ta'lim sifatini oshirish imkonini beradi.

Maktabgacha va boshlang'ich ta'lim jaroyonida zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish ta'lim sifatini oshirishning muhim omilidir. O'yinli metodlar bolalarning bilishga

qiziqishini kuchaytiradi, interfaol metodlar usullar ularni faol fikrlash va ijodkorlikka yo'naltiradi, axborot – kommunikatsiya texnologiyalari esa dars samaradorligini oshirib, ta'lim jarayonini zamonaviy bosqichga olib chiqadi. Zamonaviy pedagogik texnologiyalardan oqilona foydalanish nafaqat o'quvchilarning bilim darajasini, balki ularning shaxsiy va ijtimoiy rivojlanishini ham ta'minlaydi. Shu bois, ta'lim tizimida bunday metod va vositalar amaliyotga joriy etish dolzarb vazifa sifatida qaralishi lozim. Zamonaviy pedagogik texnologiyalardan oqilona foydalanish ta'lim jarayonining samaradorligini oshirish, o'quvchilarda mustaqil fikrlash, amaliy ko'nikmalar va ijodiy yondashuvni shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Bugungi globallashuv davrida bilimlarni o'zlashtirish sifati ko'proq o'qituvchi tomonidan qo'llaniladigan metod va yondashuvlarga bog'liq bo'lib, pedagogik texnologiyalardan oqilona foydalanish ta'limning zamonaviy talablariga javob beradi. Avvalo, bu jarayon o'quvchi shaxsiga yo'naltirilgan yondashuvni talab qiladi. An'anaviy usullardan farqli ravishda zamonaviy pedagogik texnologiyalar o'quvchini passiv tinglovchi emas, balki faol ishtirokchi sifatida jarayonga jalb etadi. Shu boisdan interfaol metodlar, muammoli vaziyatlar, loyiha asosida o'qitish, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari imkoniyatlaridan keng foydalanish ta'limda yuqori samarani ta'minlaydi. O'qituvchining vazifasi bilim berish bilan cheklanib qolmasdan, balki o'quvchilarning mustaqil izlanishi, tahlil qilishi, xulosa chiqarishi va hayotiy vaziyatlarda qo'llash ko'nikmalarini shakllantirishga qaratilishi kerak. O'quvchilar o'zaro bahs-munozara, guruhli ishlash, amaliy mashg'ulotlar orqali bilimni puxta o'zlashtirish imkoniyatiga ega bo'ladi. Shu bilan birga, zamonaviy texnologiyalardan oqilona foydalanish o'qituvchidan ijodkorlik, yangicha fikrlash va innovatsion yondashuvni talab etadi. Dars jarayonida elektron taqdimotlar, multimediali vositalar, onlayn platformalar va masofaviy ta'lim imkoniyatlaridan unumli foydalanish ham ta'lim sifatini oshiruvchi omillardan biridir.

Shuningdek, pedagogik texnologiyalarni qo'llashda ularni maqsadga muvofiq tanlash muhim. Har bir dars mavzusiga mos keluvchi metod va vositani to'g'ri tanlash o'quvchilarda qiziqish uyg'otadi, ularning dars jarayonida faol ishtirok etishiga sharoit yaratadi. Demak, zamonaviy pedagogik texnologiyalardan oqilona foydalanish – bu shunchaki texnik vositalardan foydalanish emas, balki ularni to'g'ri tanlab, ta'lim jarayoniga uyg'unlashtirish, o'quvchining shaxsiy qobiliyat va ehtiyojlarini inobatga olish demakdir. Natijada ta'lim jarayonining samaradorligi oshadi, yoshlar har tomonlama rivojlangan, mustaqil fikrlovchi va raqobatbardosh shaxs sifatida kamol topadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Azizxo'jayeva, N. N. (2003). Pedagogik texnologiya va pedagogik mahorat. Toshkent: TDPU.
2. Hasanboev, J. (2010). Pedagogika. Toshkent: Fan.
3. Jumayev, R. (2015). Ta'lim jarayonida zamonaviy pedagogik texnologiyalar. Toshkent: O'qituvchi.
4. Mavlonova, R. A. (2014). Pedagogik innovatsiyalar. Toshkent: O'zbekiston faylasuflari jamiyati.
5. Meliyeva, D. O. (2025). Boshlang'ich sinf o'quvchilarining mustaqil ishlash ko'nikmalarini innovatsion yondashuv asosida takomillashtirish mexanizmi. *Inter education & global study*, (2), 320-328.

6. Melieva, D. (2024). Boshlang'ich sinf o'quvchilarining mustaqil ishlash qobiliyatini rivojlantirishning davlat miqyosidagi ahamiyati. Umumjahon ilmiy tadqiqotlar jurnali, 2(5), 1106-1108.
7. Qodirova, F. (2016). Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari ta'limda. Toshkent: Yangi asr avlodi.
8. Xoliqberdiyev, K. (2012). Interfaol metodlar va ularni qo'llash. Toshkent: Fan va texnologiya.
9. Yo'ldoshev, J. G., & Usmonov, S. A. (2008). Pedagogik texnologiya: nazariya va amaliyot. Toshkent: Fan va texnologiya.
10. Ziyomammedov, B. (2002). Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. Toshkent: O'zbekiston Milliy ensiklopediyasi.
11. Ўзбекистон Республикаси Prezidentining "Ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi" PQ-5712-son qarori. (2019). Toshkent.
- UNESCO. (2017). ICT in Education: A Critical Literature Review and Its Implications. Paris.